

Imperiul lui Carol al V-lea

Carol al V-lea a moștenit un imperiu vast, care părea să domine Europa secolului XVI. Dar dimensiunile imperiului erau mai degrabă o sursă de slăbiciune decât de putere și, timp de 36 ani, Carol a înfruntat mari dificultăți.

Familia Habsburgilor a devenit o forță în Europa Centrală în secolul XV, când și-a concentrat puterea în jurul ducatului de Austria. Începând cu 1438, capul familiei a fost ales și împărat al Sfântului Imperiu Roman, cu toate că suveranitatea sa (asupra unui teritoriu corespunzând Germaniei de azi) aducea mai mult prestigiu decât autoritate propriu-zisă.

O dinastie superioară

După aproape un secol, alianțele matrimoniale și decese din familiile rivale au făcut din Habsburgi dinastia cea mai puternică din Europa, titlurile și teritoriile ajungând în mâinile tânărului arhiduce Carol.

Născut în 1500, Carol a devenit rege al Spaniei în 1516. Trei ani mai târziu, a moștenit teritoriile austriece și ducatul de Burgundia de la bunicul său Maximilian I, precum și titlul

▲ Papa Paul al III-lea (centru) îi împacă pe Carol al V-lea (dreapta) și Francisc I al Franței; dar nu pentru mult timp. Deși Francisc s-a căsătorit cu sora lui Carol în 1530, între cei doi au început în curând ostilitățile.

de împărat al Sfântului Imperiu Roman. După Spania, a urmat sudul Italiei, Sicilia și Sardinia și marele Imperiu Spaniol care era creat în cele două Americi; în calitate de duce de Burgundia, Carol a condus și țările de Jos (Belgia și Olanda). Aceste posesiuni l-au făcut pe Carol al V-lea conducătorul celui mai mare imperiu european, de la cel condus de Carol cel Mare în secolul al IX-lea.

Imperiul lui Carol al V-lea era prosper, deoarece țările de Jos deveniseră centrul comerțului european și cantități din ce în ce mai mari de aur și argint proveneau din exploatarea minelor din America Latină. Carol era capabil să-și conducă provinciile îndepărtate eficient, cu ajutorul membrilor loiali ai familiei sale, fiind ajutat și de trupele spaniole.

O sarcină nu prea ușoară

În ciuda avantajelor enumerate anterior, sarcina lui Carol nu era tocmai ușoară; imperiul nu numai că era vast, dar și inaccesibil. Căile de comunicare între majoritatea regiunilor sale – Spania, Italia, Austria și Olanda – erau lente și dificile, chiar și atunci când nu erau amenințate de puteri învecinate. De asemenea, datorită dimensiunilor imperiului, existau forțe ostile – francezii, prinții germani, luteranii, turcii – la tot pasul. Cheltuielile excesive pe care Carol le

▲ Carol al V-lea, împărat al Sfântului Imperiu Roman, rege al Spaniei și al marelui Imperiu Spaniol din cele două Americi și conducătorul Austriei, țărilor de Jos și Italiei. Acest imperiu vast era prosper, dar greu de controlat.

făcea în scopul finanțării de războaie au devenit și mai mari datorită inflației din secolul XVI, iar prosperitatea Indiilor și a țărilor de Jos nu era de ajuns pentru a-l împiedica pe acesta să se afunde în datorii.

Carol era un conducător conștiincios, deși nu strălucit, însă de-a lungul domniei sale nu a fost niciodată capabil să-și exploateze victoriile sau să-și adune toate resursele pentru a face față unei probleme majore, deoarece întotdeauna apărea o nouă criză ce trebuia rezolvată.

O astfel de problemă era subrezirea Sfântului Imperiu Roman, un grup de teritorii cu sute de autorități separate. Acestea cuprindeau câteva state mari, ca Bavaria, Saxonia și Brandenburg, unde prinții erau independenți și, prin urmare, ostili vis-à-vis de creșterea autorității împăratului. Orice planuri de reformare a imperiului se loveau de opoziția acestora, iar Carol nu a reușit să creeze o "Nouă Monarhie" centralizată în Germania care să poată fi comparată cu Anglia și Franța.

Dificultățile lui Carol erau intensificate de diviziunile religioase care fuseseră provocate de Reforma Protestantă, începută în 1517 de Martin Luther. În 1521, în cadrul Dietei (adunării) de la Worms, Carol a susținut doctrina catolică tradițională, condamnându-l pe Luther, însă înainte de a trece la măsuri concrete a fost reținut de războaiele franceze.

Dușmani de temut

Temându-se să nu fie încercuți, regii Franței deveniseră cei mai mari dușmani ai Habsburgilor. Prima confruntare între aceștia a avut loc în Italia (1522-29), unde Carol a obținut o victorie decisivă la Pavia (1525). Regele francez, Francisc I, a fost capturat și, pentru a fi eliberat, a plătit o răscumpărare uriașă și a semnat un tratat prin care ceda teritorii imense lui Carol. Însă, la întoarcerea în propriul său regat, Francisc a încălcat tratatul și a plănuit o nouă alianță anti-habsburgică. Unul din membrii acesteia era Papa Clement al VII-lea, a cărui participare a dus la teribila Asediere a Romei (1527) de către mercenarii germani înfuriați pentru că nu fuseseră plătiți.

Carol a ieșit din nou învingător din războaie, iar când pacea a fost stabilită, în 1529, Habsburgii au primit Milan-ul, și au reușit să-i expulzeze pe francezi din Peninsula Italică, unde ascendența habsburgică a continuat timp de secole. Aceasta a fost probabil cea mai importantă realizare a lui Carol, deși o Italie devastată și sărăcită nu mai avea valoarea de odinioară. Francisc a pornit încă două războaie împotriva lui Carol (în 1536-38 și în 1542-44), fără ca situația să se schimbe din punct de vedere material.

Un alt dușman al lui Carol a fost Imperiul Otoman. Făcând presiuni asupra Europei de Est, turcii i-au zdrobit pe unguri în bătălia de la Mohacs (1526) și au asediat Viena. Deși asediul a eșuat, turcii au rămas în apropierea Europei. În zona mediteraneană, aceștia au capturat Rodos, Alger și Tunis dar, deși Carol a reușit să recupereze Tunisul (1535), expediția pentru eliberarea Algerului a eșuat (1541).

▲ Pictură reprezentând o luptă între turci și creștini, realizată de pictorul italian Tintoretto. Imperiul Otoman s-a dovedit a fi un inamic de temut.

▼ Scenă din bătălia de la Pavia (1525), din care Carol a ieșit triumfător împotriva regelui francez Francisc I. Francisc a fost capturat și i-a plătit lui Carol o răscumpărare uriașă pentru a fi eliberat.

În ultimii ani de domnie, Carol Quintul a fost pe punctul de a înregistra succese în Germania, profitând de armistițiile cu francezii și turcii pentru a înfrânge liga prinților protestanți la Muhlberg (1547). Dar, ca întotdeauna, succesul lui Carol nu făcea decât să-i unească pe ceilalți dușmani ai săi. Franța i-a subvenționat pe prinți și a intrat în război, care a luat sfârșit în 1555 prin pacea de la Augsburg.

DATE IMPORTANTE	
1516	Carol devine rege al Spaniei.
1517	Începe reforma în Germania.
1519	Carol devine împărat al Sfântului Imperiu Roman.
1521	Dieta de la Worms: Carol îl condamnă pe Luther.
1522-1529	Războaiele împotriva francezilor, desfășurate în Italia.
1525	Victoria imperială de la Pavia.
1527	Asedierea Romei.
1529	Turcii asediază Viena.
1535	Forțele imperiale recuperează Tunisul.
1536-1538	Războiul cu Franța.
1541	Expediția imperială împotriva Algerului eșuează.
1542-1544	Războiul cu Franța.
1547	Lupta de la Muhlberg.
1552	Franța și Germania se aliază împotriva lui Carol.
1555	Pacea de la Augsburg. Carol abdică.
1558	Moartea lui Carol Quintul.